

NEDERLANDSE FEDERATIE
VAN BELASTINGADVISEURS

Langer werken voor het pensioen

Casper van Ewijk

CPB

Universiteit van Amsterdam

Rotterdam, 20 mei 2005

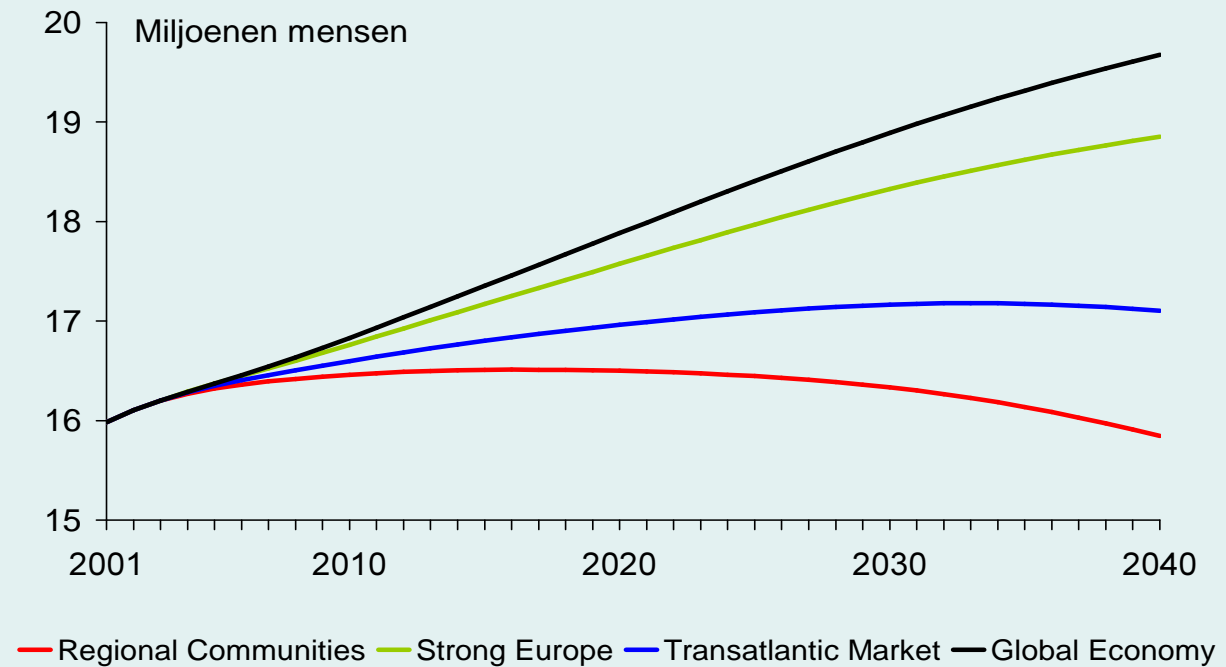

Oudedag in discussie

- **“Nederland verwelkomt de 2,5 miljoenste AOW-er”**
- **... en het aantal zal stijgen tot 4,5 miljoen in 2040**
- **“pensioenfondsen kampen met tekorten”**
- **“kabinet beperkt fiscale facilitering prepensioen”**

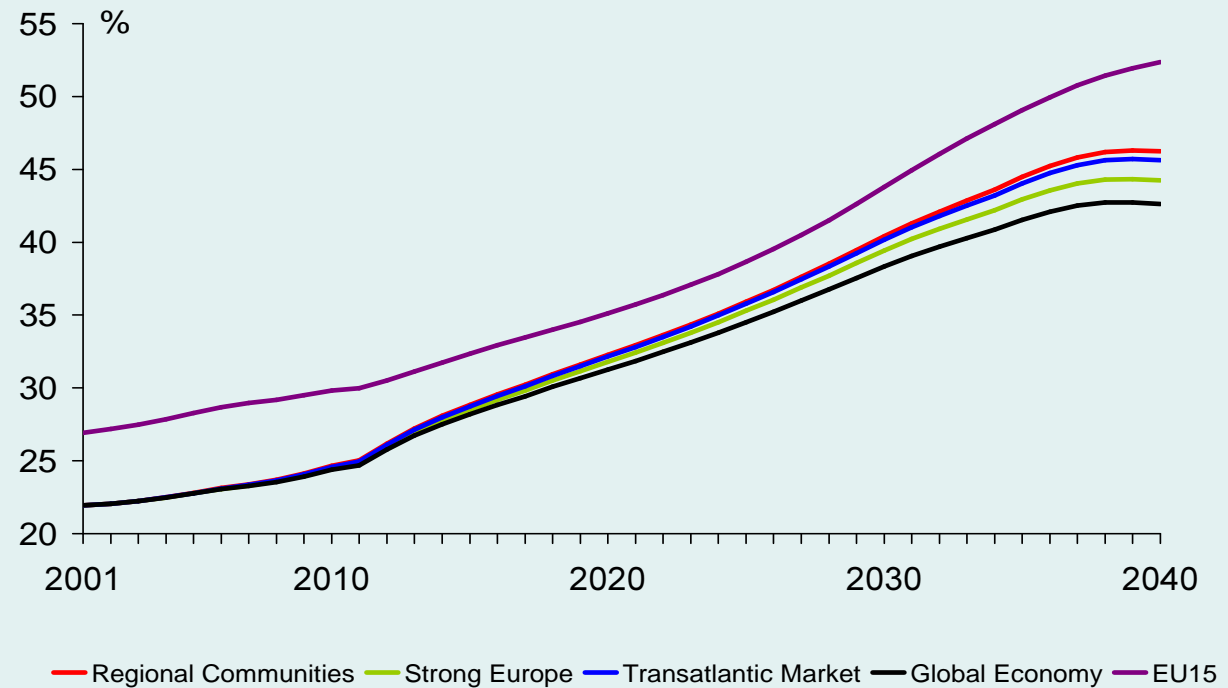
Bevolking Nederland

4 CPB scenario's

Grijze druk

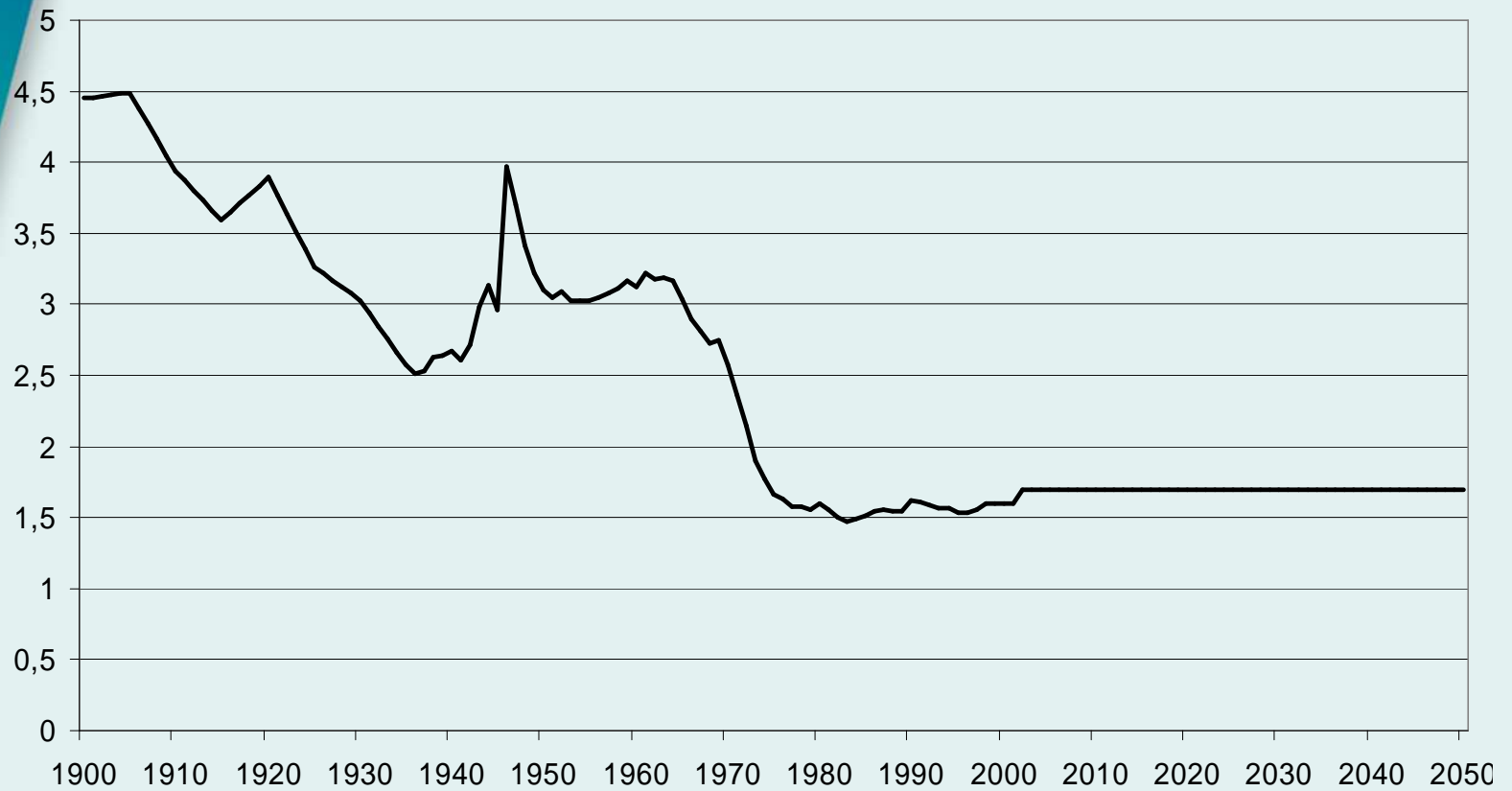
65+-ers als fractie 20-64 jarigen

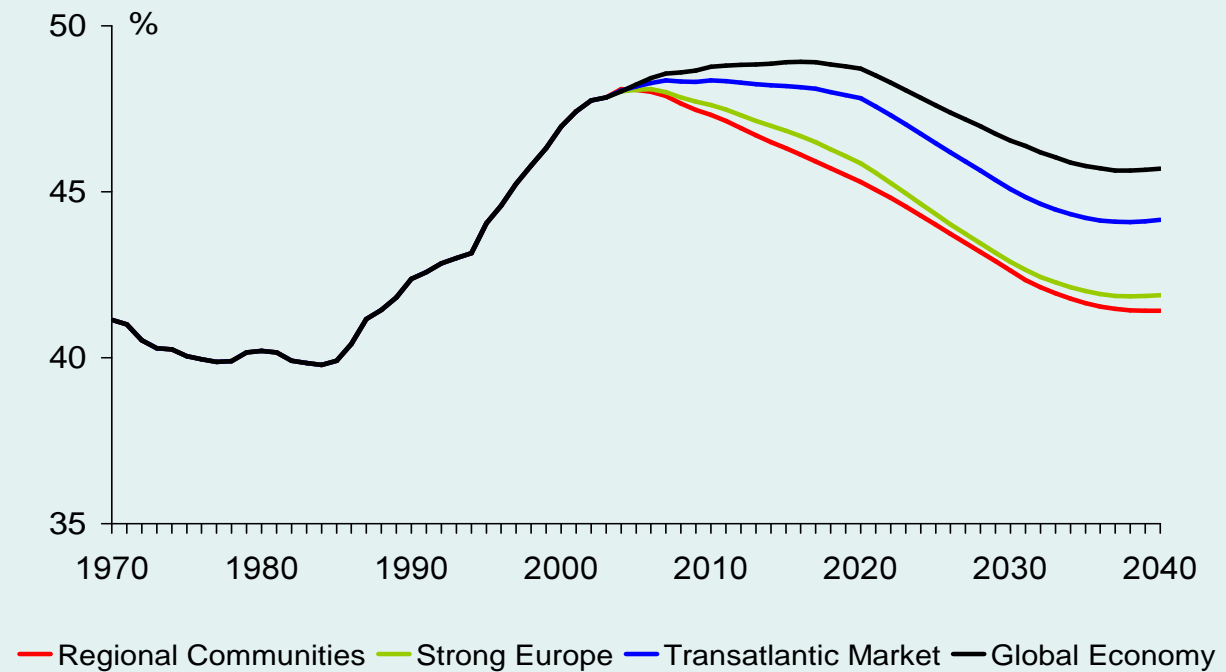

NEDERLANDSE FEDERATIE
VAN BELASTINGADVISEURS

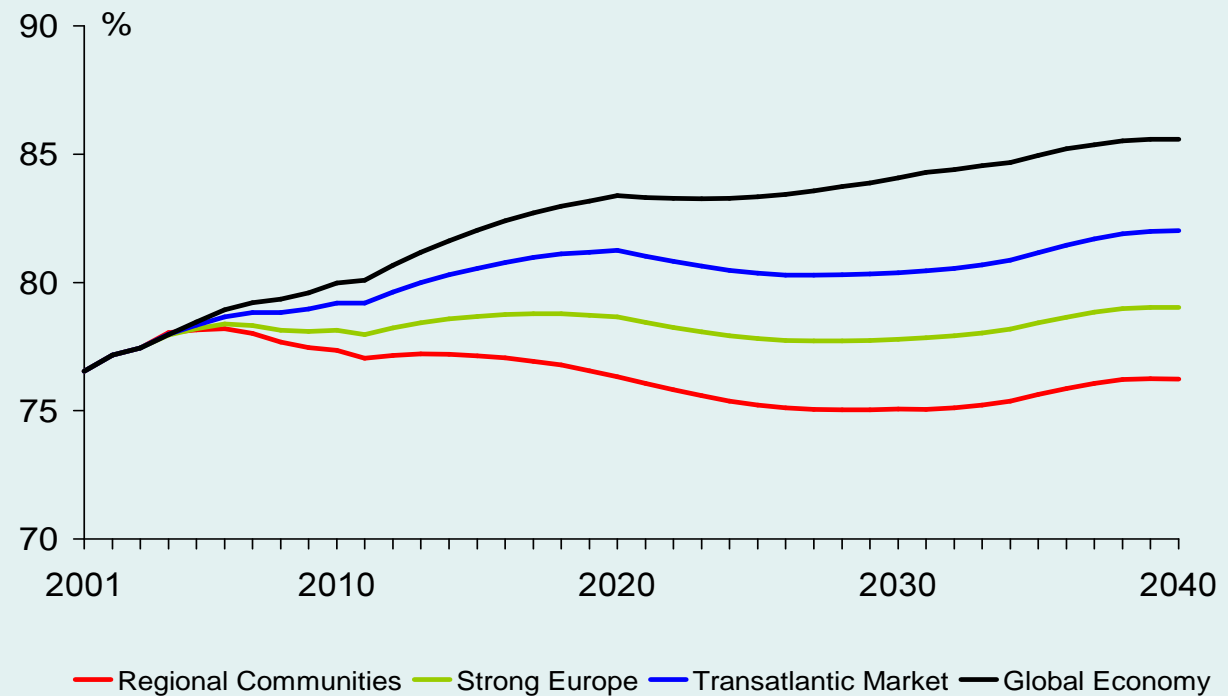
Vooral door daling kindertal

Verhouding arbeidsaanbod - bevolking

Participatie aangrijpingspunt voor beleid

Macro-economische resultaten jaarlijkse groei in %

	<i>1971- 2001</i>	Regional Comm	Strong Europe	Trans Market	Global Econ
Werkgelegenheid	0,9	-0,5	0,1	-0,0	0,4
Groei per hoofd	1,8	0,7	1,2	1,7	2,1
Werkloosheid	5,5	7,3	5,7	4,6	4,1

Conclusie: gematigd optimisme

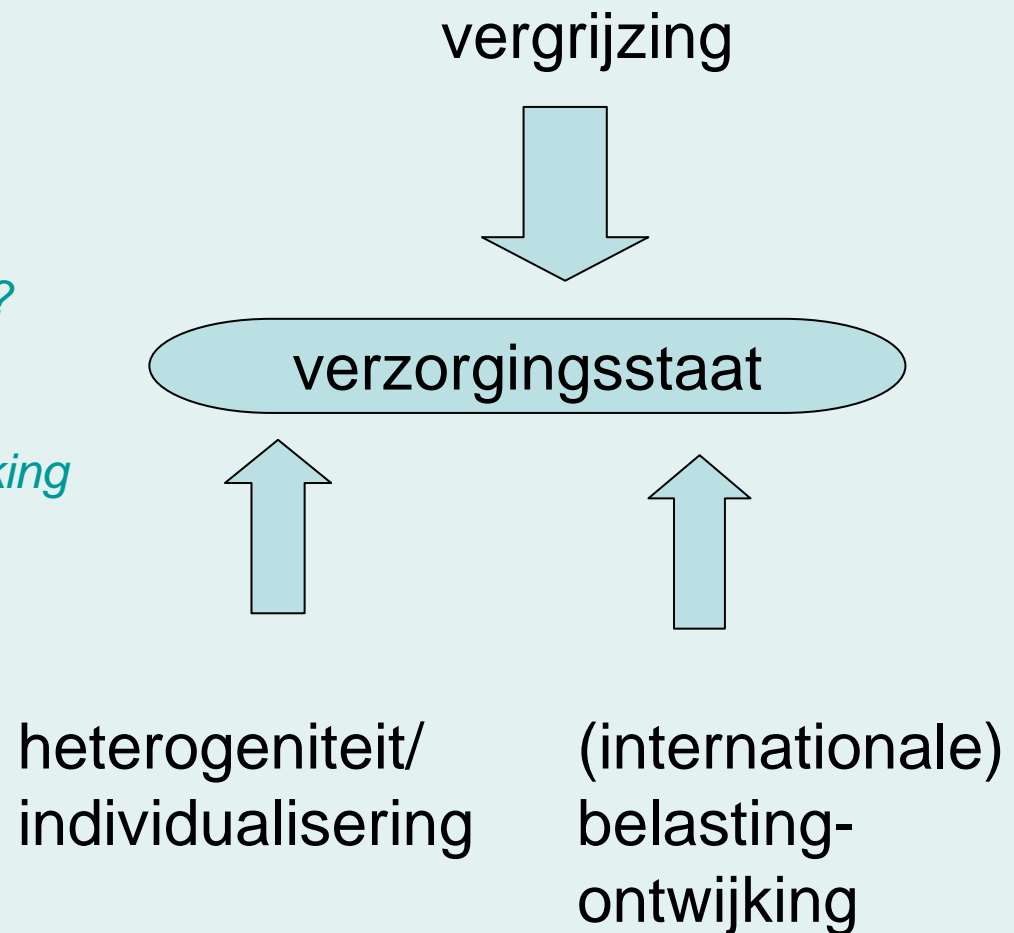
- Door economische groei zal de productie per hoofd in 2040 tussen 30% en 120% hoger zijn dan huidige niveau.
- Stijging van participatie van vrouwen en ouderen kan een zeker tegenwicht bieden aan de vergrijzing, zeker voor de overheidsbegroting

Maar: druk op de verzorgingsstaat

Solidariteit onder druk?

- *generatie-conflict*

- *heterogeniteit bevolking*

Dreigende spiraal

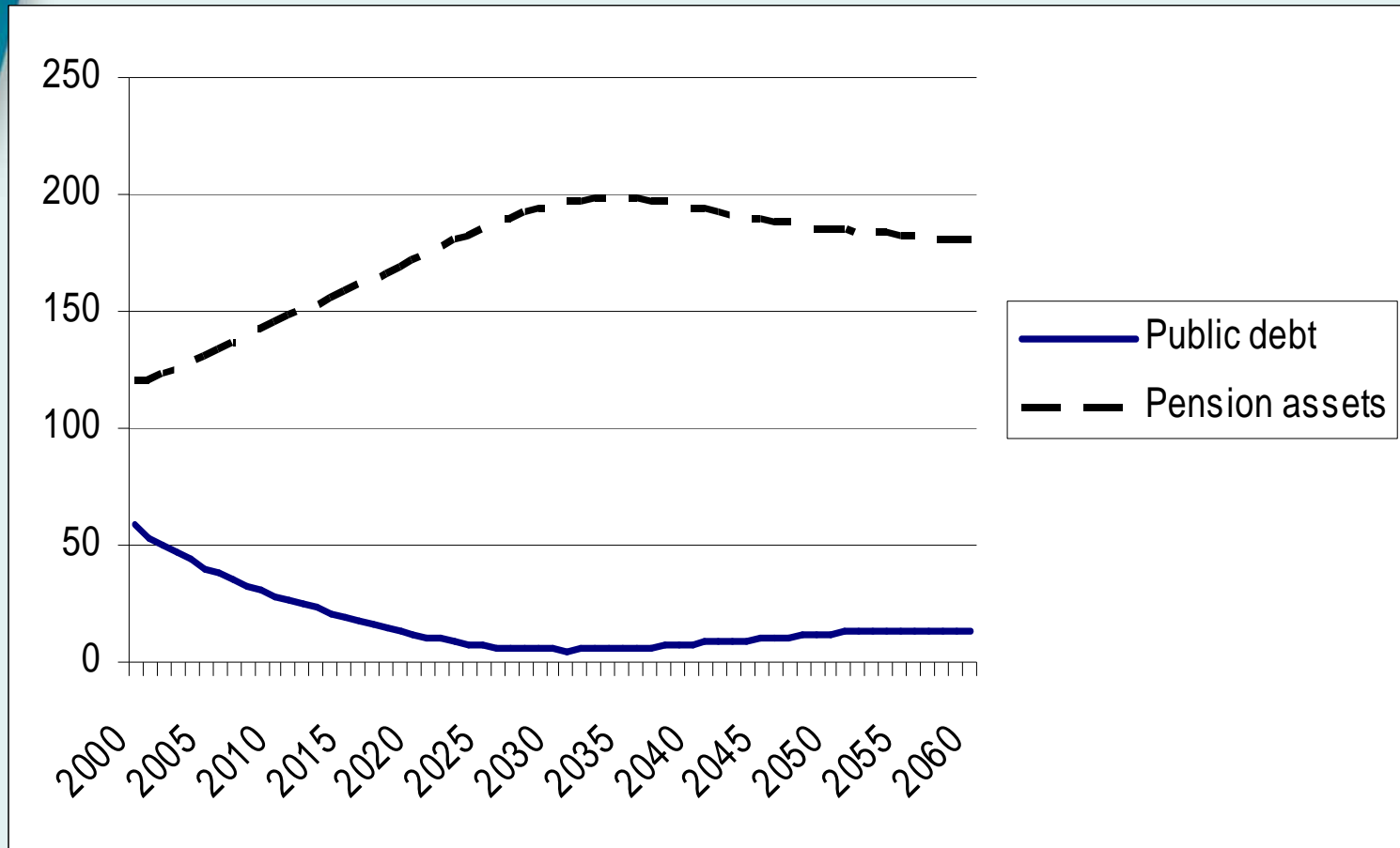
- Meer vergrijzingsuitgaven (AOW en zorg)
- => hogere belastingen
- => minder arbeid
- => verder krimpend draagvlak

Solide basis voor vergrijzing

Pensioen pijlers (totaal = 100)

	NL	Germany	Switzerland	UK	US
1e pijler (AOW)	50	85	42	65	45
2e pijler (aanv.pens.)	40	5	32	25	13
3e pijler	10	10	26	10	42

Groeiend pensioenvermogen geeft buffer

Winst en verlies van vergrijzing

CPB studie anno 2000

Invloed op EMU saldo in 2040

- Extra kosten AOW ↓ - 5% BBP
- Extra kosten Zorg ↓ - 3% BBP

- Extra opbrengsten belastingen door pensioenen ↑ + 5% BBP
- Minder rentebetalingen door vermindering staatsschuld ↑ + 3% BBP (?)

Kwetsbaarheid van intergenerationale keten noopt tot bezinning op de oudedagsvoorzieningen

- Voorstellen in discussie:
 - fiscalisering AOW premie
 - andere vormgeving AOW
 - NDC
 - spaarbare AOW
 - vermindering/aftopping faciliëring pensioenbesparingen
 - verhoging formele pensioenleeftijd

Toekomst van de AOW

- AOW biedt inkomenszekerheid voor ouderen en zorgt voor intergenerationele risicodeling
- Voorstel tot verdere fiscalisering van de premie
 - sinds 1998 plafond voor AOW premie van 18,25%
 - groei AOW opgevangen uit algemene middelen
 - SER (2005) stelt voor dit plafond geleidelijk te verlagen
- **Effecten**
 - breder draagvlak (huidige oudere generaties betalen mee)
 - daardoor minder verstorend op arbeid
 - herverdeling van ouderen naar jongeren
 - lager rendement op pensioenbesparingen

Wereldbank: “Notional Defined Contribution”

- omslagfinanciering
- virtueel “punten”systeem waarbij de AOW wordt gekoppeld aan de individueel betaalde premie
- jaarlijks geïndexeerd aan lonen of prijzen
- In steeds meer landen Zweden, Italië, Chili etc. maar vooral als alternatief voor 2e pijler

NDC: pro en con

- Pro:
 - Goede prikkel voor arbeid: De premie is minder verstorend omdat er een individuele bate tegenover staat, nl. een hoger pensioen
- Con:
 - Minder inkomenszekerheid en minder solidariteit dan een vaste uitkering zoals de AOW

Flexibele uittreding

- NDC biedt flexibele uittreding en beloont langer werken:
 - wie later uittreedt betaalt langer premie en krijgt een hoger pensioen
- Spaar-AOW
 - dit kan ook binnen de AOW worden geregeld, door de AOW 'spaarbaar' te maken, nl
 - maak de AOW actuarieel fair: hoger pensioen bij later uittreden

Fiscale stimulering pensioenbesparingen

Overheidssubsidie op
pensioenbesparingen bedraagt
effectief 30 – 35 % van de inleg

- Vrijstelling vermogensrendementheffing
- Omkeerregel

Neemt in de toekomst af bij
fiscalisering van AOW premie

Waarom stimuleert de overheid pensioenbesparingen?

- paternalisme
 - mensen zijn kortzichtig
- “moral hazard”
 - mensen sparen te weinig en laten het aankomen op steun van anderen (kinderen, bijstand,)
- Maar critici:
 - Subsidie niet effectief omdat alleen de hogere inkomens dankbaar gebruik maken van de mogelijkheid hun belastingen te verminderen
 - maakt de inkomensverdeling ongelijker
 - ontmoedigt investeringen in human capital

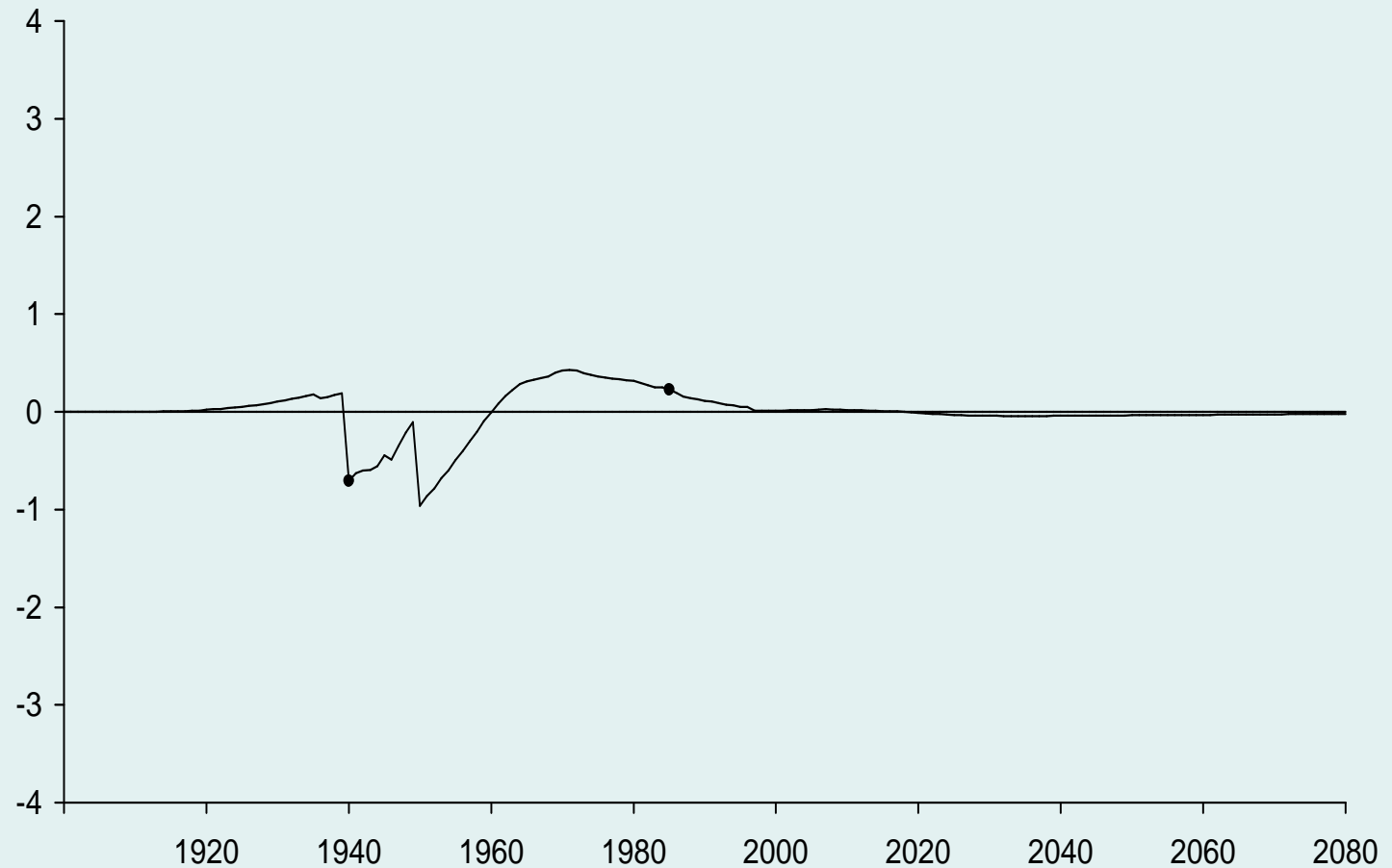
Verhoging van de formele pensioenleeftijd tot 67 jaar

	2010	2050
AOW (% BBP)	-0.3	-0.8
Werkgelegenheid (%)	1.2	0.8
Productie (%)	0.9	0.5
BTW (tarief)	-1.1	-1.1
Overheidschuld (% BBP)	0.6	-2.2

Wie profiteert?

Netto profijt over het resterende leven
per geboorte cohort

Pensioenfondsen

Conclusies

- Vergrijzing lijkt in Nederland betaalbaar
- Mix van 1e, 2e, en 3e pijler biedt solide basis en verdeling van risico's
- Toch bezinning of het niet efficiënter kan
 - intergenerationele keten is kwetsbaar
 - “gepensioneerden worden rijker en kunnen meer zelf betalen”
 - streven naar minder verstoring van arbeid
 - betere stimulans om langer te werken (“spaar-AOW”)
 - is fiscale facilitatie (in deze omvang) nog wel efficiënt?
- Nationaal pensioendebat is nog maar net begonnen